

መንግስቲ ኤርትራ ኣብ ስደት (መ. ኤ. ኣብ ስ)

መቐድም

ኣብ ኣጋ መፈጸምታ 2002 ዓ.ም.ፈ ሃገራት ኢትዮጵያ ሱዳን ምስ የመን፡ ንኤርትራውያን ተቋወምቲ ውድባት ብደረጃ መንግስቲ ኣብ ስደት ከም ዝሕግዝዎም ኣበሰሩ። ብሸነኻም ተቋወምቲ ሓይልታት ዳርጋ ክልተ ኣዋርሖ ዝወሰደ ኣኼባ ኣብ ኣዲስ ኣበባ ድሕሪ ምስልሳል ኣብ Eritrean National Alliance ዝተባህል ጽላል ተጠርነፉ። ድሕሪኡ ዝተጠቐሱ ሃገራት ኣብ ከመዘልማድ ሰንዓ ፎሩም ተባሂሉ ዝጸዋዕ ስምምዕ ተፈራረሙ። ከም ደምዳሚ ስጉምቲ ድማ ጥርኑፋት ተቋወምቲ ውድባትን ሰንዓ ፎሩምን ኣብ ግብራዊ ስራሕ ኣተዉ። እንተኾነ ግን ከምቲ ዝድለ ኣይተተግበረን።

ብዙሕ እዋን ከይሓለፈ ሃገራት ሕልፍ ሰንዓ ንመራሕቲ National Alliance ኣብ ካሩቱም ዓደሙ። እዉ፡ መራሕቲ ሰንዓ ፎሩም ንኣካዩድቲ ተቋወም ኤርትራ ኣብ ግቢ ፕረዚደንት በሺር ንምይይጥን ድራርን ጋበዙ። ደረጃ ኣቲ ግብዣ መንግስታዊ ነቢሩ ክብሃል ይኸእል። ንጽብሒቱ መራሕቲ Alliance ነቲ ካብ ሕቕፉ ዝሰሓበ ሓይልን ተቋወምቲ ህግደፍን ኣብ ኣኼባ ብምጽዋዕ ስምረት ኣወጁ።

ዝተተቐሱ ተቋወምቲ ሓይልታት ኪዳን ኢሎም ዝሰመይዎ ፅላል ፈጠሩ። እቲ ጽዋይ ብዝተማልአ ገጹ ከሳብ ዝዝንቶ፡ ሓደ ረቕሒ ምጥቃስ የድሊ። ንሱ ኸኣ ኣብ መኸተሚ ጉባኤ ኣዝዩ ላዕለዋይ ስልጣን ዝጸረ ሚኒስተር መንግስቲ ሱዳን ዘመልከቶ መጥንቐቕታ እዩ። "ንሕና መኸዚኖታት ኣጽዋርን ግምጃ ሃገረ ሱዳን ክንከፍተልኩም ኢና፡ ኣብ ውሽጢ ክልተ ዓመታት ቃልሰኹም ኣወንታዊ ውጽኢት ምስ ዘየርኢ ግን ሓገዝና ከቋረጽ እዩ በለ። ከም ወሰኸ፡ "እንተኾነ ግን ሱዳን ሃገርኩም ስለ ዝኸነት ከም ተራ ዜጋታት ክትቅመጡ ሓራ ኢኹም" ብምባል ዘረብኡ ዓጸዉ። ድሕሪ ክልተ ዓመታት ሰንዓ ፎሩም ምእንቲ ርእሱ ላሸዉ፡ ጉዕዞ ተቋወም ድማ ኮርኩሐ። ብሰንኪ ኣነ/ናተይ ዝብል ዕውር ኣነነትን ኣብ ውሽጢ ውድባት ለመም ዝብሉ ኣትማንን ሃሱሳትን፡ እቲ ኣንኮ ዝኸነ ፍታሕ መንግስቲ ኣብ ስደት ተግንቀፈ።

ስኽፍታታት ኤርትራውያን ኣብ ስደት

ንራእይ መንግስቲ ኣብ ስደት ካብ ስኽፍታ ተበጊሶም ዝነጸጉ ኣለዉ፤ ገለ ካብዞም ስኽፍታታት ነዞም ኣብ ታሕቲ ተገሊጾም ዘለዉ ርእይቶታት ይመስሉ፡

- መንግስታት ባለም ክፈልጡልና ድዮም?
- ገለ (ወላ ሓንቲ) ትድግፈና ሃገር ኣላዶ?
- ኣብያተ ጽሕፈት ክንከፍት ይፈቕዱልና ድዮም?
- ሓገዝ ገንዘብን ዲፕሎማሲን ይውፍዩልና ድዮም?
- መንግስቲ ከሎዶ መንግስቲ ይትከል እዩ ዝብሉ እውን ኣለዉ።

ብሰንኪ ወሓዚ ስደት ኤርትራውያንን መወዳእታ ዘይብሉ ውሽጣውን ደገአውን ኩናትን፡ ሃገራት ዓለም ኣብ ኤርትራ መንግስቲ ከም ዘየሎ ስለ ዝፈልጡ፡ ወትሩ ንኤርትራ ይቐጽዑን የዋሰኑን። እንተ ብዛዕባ ስግኣት ሓድሕድ ኩናት ግን መ. ኤ. ኣብ ስ. እምነ ኩርናዕ ሰላም እዩ።

እዞም ሕቶታት ካብ ተሞክሮ ሰንዓ ፎሩም ዝበቑሉ እዮም። እዚ ተሞክሮ ተመሊሱ ኣይቅልቀልን እዩ፡ ኣንኳንዶ ተሞክሮ ሰንዓ ፎሩም፡ እቲ ተራ ርክብ ኣብ መንጎ ሕውሓትን ተቋወምቲ ውድባትን ዝነበረ ባይታኳ ደረቕ ዘሎ። ነቲ ቀዳማይ ከም ብጥርሑ ዝተሓሸሸ ተሞክሮ ቐጸርና ሕጂ ግን ዘዋጽኣና ደኣ ንግበር።

መንግስቲ ኣብ ስደት ዓለምለኸዊ ተፈላጥነትን ሕጋውነትን ዝለብሰ ኣብ ባይታ ምስ ቀወመ እምበር ቅድሚኡ ኣይኮነን።

መንግስቲ ኣብ ስደት ዓለምለኸዊ ሕጋውነት ዝጉንጸፍ ብደሞክራሲያዊ ኣገባብ ዝተመርጸ መሪሕነት ምስ ቀወመ እዩ። ቅድሚኡ ደኣ እንታይ ስለ ዝኸንና ኢና ሕጋዊ ኣፍልጦ ንጥይቕ?

ንመስርሕ መንግስቲ ኣብ ስደት ካብ ጽንሰ-ሓሰብ ጀሚርካ ክሳብ ትኸለት እግሩን ኣብ ሕቕፊ ዲጊታል ተክኖሎጊን ህያባቱን ኢና ንምስርቶ።

መንግስቲ ኣብ ስደት ብደምክራሲያዊ ኣገባብ ኣንተ ቐይሙ ፖለቲካዊ ተዓዘብትን ውሩያት ወከልቲ ሚድያን ወዘተ ንዓይኒ ምስክርነት ምስ ዝዕደሙ እም ነቲ ነቐውሞ መንግስቲ ብደምክራሲን ብቐዓት ኤርትራውያን ምስ ዝምራሕ ነቶም ዝገጥሙና ጸገማት ክንብድሆም ተኸእሎ ኣሎ።

ህዝቢ ኤርትራ ብሃገራዊ ጉባኤ ይጠርነፍ ዝብሉ እውን ኣለዉ። ግን ሃገራዊ ጉባኤ ክልተ ሳብ ተማሊኡ ይቃለስን፣ የቃልስን ስለ ዘሎ፣ ሃዩ ኩላትና ኣብ ሕዛም መንግስቲ ኣብ ስደት ተዓጢቑና ሃገርና ነድሕን።

ኣድላይነት መንግስቲ ኣብ ስደት

ቀንዲ ኣድላይነት መንግስቲ ኣብ ስደት ንህዝቢ ኤርትራ ካብ ጥፍኣት ምድሓን እዩ። ክሳብ ሕጂ ነዚ ማእከላዊ ዕላማ ክትግብር ዝኸእል መሪሕነት ክንሃንጽ ኣይከኣልናን። ኣብ ግዜ ቃልሲ ነጻ ዝወጽኤ መሬት ዝበሃል ዝነበረ፣ ድሕሪ ነጻነት ኩላ ኤርትራ ከም ነጻ ዝወጸት መሬት እምበር ከም ሃገር ኣይቆመትን። መንእሲያትና ምእረራ ውሽጣዊ ህዋሳቶም ብምህዳን ከም ኣጣል ይሸየጡ ወይ ባሕሪ ይውሕጡም፣ እቶም ዝተረፉ ድማ ይመኽኑ። ደቂ ሃገር፣ እቲ ዝብሃል ተባሂሉ እዩ፣ እቲ ዝብከ ተንጅብጂቡ እዩ፣ ረኣዩንዶ ዘረባ እኳ ተሓንኩኹ።

እምብኣር ብመንገዲ መንግስቲ ኣብ ስደት ንህዝብን ሃገርን ካብ ጥፍኣት ክነድሕን፣

- ሓደ ብደምክራሲያዊ ኣገባብ ዝተመርጸ መሪሕነት ነቐውም
- ሓደ ፖለቲካዊ ድምጺ ንወንን
- ሓደ ዲፕሎምሲያዊ መርበብ ንዘርግሕ
- ሓደ ሃገራዊ ግምጃ ንትክል
- ሓደ ስትራቴጂን ፖሊሲን ንሓንጽጽ

ብዘይ ጥርጥር ኣብ ድያስፖራ ዝርከብ ህዝብና ሰፊሕ ስለ ዝኹን ብመንግስቲ ኣብ ስደት ምስ ዝጥርነፍ ኣብ ዓለም ሻቡ ከም ሕግዊ ኣማራጺ ይፍለጥ፣ ኣቋውምኡ ደምክርሲያዊ ምስ ዝኸውን ድማ ከም ኣንኮ ወኪል ህዝቢ ኤርትራ ንነፍሱ ክቐርብ ይኸእል።

መንግስቲ ኣብ ስደት ስለ ኤርትራውያን ስደተንያታት ኣብ ሕቡራት መንግስታትን ኢመንግስታዊ ትካላትን ክጣብቐ ይኸእል ጥራይ ዘይኮነ፣ ምስ ዝምልከቶም ሃገራት ብምትሕብባር ንወሕዘት ኤርትራዊ ስደት ንምቕዳይ ግዲኡ ክጻወት ይኸእል።

መንግስቲ ኣብ ስደት ንኤርትራ ኣብ ዝምልከቱ ድርድራት ተዋሳኢ ክኸውን ይኸእል።

መንግስቲ ኣብ ስደት ነቲ ኣብ መንጎ ኤርትራን ትግራይን ተኸሲቱ ዘሎ መሪር ኩናት ብሰላም ክድምድም ይኸእል።

መንግስቲ ኣብ ስደት ፖለቲካውን ሰላማውን ስለዝኹን ኣብ ውሽጢ ሃገር ህዝባዊ ምንቅስቓስ ክበራብር ይኸእል።

ዲክታቲራዊ ስርዓት ብሃንደበት ምስ ዝውድቐ ክሳብ ምርጻ ዝካየድ ፤ መንግስቲ ኣብ ስደት ሃገር የረጋግእ።

መራሕቲ መንግስቲ ኣብ ስደት ምስ ኣብ ኤርትራ ኩባንያታት ዝውንኑ ሃገራት ክመያየጡ መሰል ሎዎም።

መራሕቲ መንግስቲ ኣብ ስደት ንዜጋታቶምን ሃገርምን ኣብ ዓለምለኻዊ ኣብያተ ፍርዲ ክውክሉ መሰል ኣለዎም።

ኣሰራርዓ መንግስቲ ኣብ ስደት

መንግስቲ ኣብ ስደት ክመይ እዩ ዝሰራዕ? ነዚ ዝበቐዑ ኣለውና ድዮም ኢሎም ዘታርፉ ቀቢጹ-ተስፋ-ታት ቅልቅል ኣንተብሉ ኣይንጉሄ፣ ንቐድሚት ደኣ ንወንጸፍ።

መንግስቲ ኣብ ስደት ክልተ ዝምባሌታት ኣለውዎ፣ እቲ ሓደ ዝምባሌ ካብ ውጽኢት ጉባኤታት ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራን ህዝባዊ ግንባር ኤርትራን ዝተደለቡ ቅየማትን (values) መሰረት ፖሊቲካዊ ክኾኑ ይህቅኑ። እቲ ካልኣይ ዝምባሌ ግን

መንግስቲ ኣብ ስደት ኣብ ብህዝቢ ዝተሰርዓ ጉባኤ ኸቐውዎ ይነጥፍ። ተስፋ ህዝብና እዞም ክልተ ዝምባሊታት ሓቢሮም ንፕሮጀክት መንግስቲ ኤርትራ ኣብ ስደት ከወውቱ እዩ።

እቶም ንህዝቢ ከነዕውት (empower) ዝብሉ ክቡራት ኤርትራውያን በዞም ኣብ ታሕቲ ተጠቒሶም ዘለዉ ኣገባባት ይጥቀሙ።

- ሞንጎንያታት (Sponsors)
- አሳለጥቲ (Facilitators)
- ሰብ-ብርኪ (Stakeholders)
- ሓይሊ ዕማም (task forces)

እቶም ህዝቢ ኤርትራ ወናኒ ባዕሉ-ሰልጣኑ (self-empowerment) እዩ ዝብሉ ድማ በዞም ኣብ ታሕቲ ስዒቢም ዘለዉ መትከላት ይምርሑ።

- ወነንቲ ህዝባዊ ሕጋውነት (legitimacy)
- ሓላፍነት ምዝገባ ኤርትራውያን ኣብ ስደት
- ሓላፍቲ ደምክራሲያዊ ምርጻ አሰናዳኢት ሽማግሌ
- ሕጋዊ መሪሕነት ብዓድታትን ከተማታትን ወረዳታትን ወረጃታትን ስለ ዝቐውዎ ባዕሉ ጉባኤ ከሰናድእ ይኸእል እዩ

ኣብ ግዜ ብረታዊ ቃልሲ መሪሕነታት ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራን ህዝባዊ ሓርነት ግንባር ኤርትራን ንመትከል መሬት ናይ ዓዲ ካብ ዋናታቱ መንጠሎም ደየሰዎ። ህዝቢ ኤርትራ ሓርነቱ ዝማልአሉ መሬቱ ምስ ተመልሰሉ እዩ። ግዝይኡ ድማ ሕጂ እዩ። ብተመሳሳሊ ህዝቢ ኤርትራ ብዘይሕጋውያን ዝሓዘኑ ኤርትራ ወረጃታቱ ተነጢቑ እዩ። ህዝቢ ኤርትራ ሓርነቱ ዝረጋገጽ ወርጃታቱ ኣብ ንቡር ቦትኦም ምስ ዝምለሱ እዩ። ግዝይኡ ድማ ሕጂ እዩ።

ዴሞክራሲያዊ ምርጻ መንግስቲ ኣብ ስደት

ቀዳማይ ስጉምቲ

ምዝገባ ኤርትራውያን ኣብ ስደት ኣብ ዳታቢይዝ እዩ። ደቂ ዓድታት ኣብ ናይ ብሕቲ ውብሳይቶም ይመዝገቡ ብብጻፍሎ ድማ ኣብ ወረዳታቶምን ወረጃታቶምን ይጥርነፉ።

ካልኣይ ስጉምቲ

ኤርትራ ብዓድታትን ወረዳታትን ወረጃታትን ዝቐወመት ሃገር ስለ ዝኸነነት ስርዓት ምርጻን ሓላፍነት ጸውዒት ጉባኤ ንህንጻት መንግስቲ ኣብ ስደት ኣብ ኢድ መራሕቲ ወረጃታት ይወድቑ።

ሕጹያት ካብ ዓድምን ከተማኦምን ወረዳኦምን ወረጃኦምን ይምረጹ።

ምዝገባ ምስ ተማልኤ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ስደት ምዝገብ ፖለቲካዊ ሓይሊ ከም ምዃኑ መጠን መንግስቲ ኣብ ስደት ብምቕም መሰሉ የረጋግጽ። ምቕም አሰናዳኢት ሽማግሌ መሰሎም እዩ።

አባልነት ምስ ተመዘገብ ዜግነት ድማ ብውልቃዊ ተሴራ ይረጋገጽ።

ምርጻ ብቐጥታ ንውልቀ ሰባት እምበር ንውድባትን ሰልፍታትን አይኮነን። ውድባትን ሰልፍታትን በርኒሳዊ ማሕበራትን ናቶም ጉባኤታት አለዎም።

መሰል ሕጹይነት ኣብ መንግስቲ ስደት ንአባላት ባይቶን ይአክልን ነጻላ ውድባትን በርኒሳዊ ማሕበራትን መዓጻ ክፉት እዩ። አውራ ንሃገር አድለይቲ ስለ ዝኸኑ።

- ስም:** ቐጭ ሓሳባት ንመንግስቲ ኣብ ስደት
- ዕላማ:** መጽናዕቲ ምስንዳእን ምዝርጋሕን ምቕራጽን ኮይኑ ህዝብና ንዝጠልቦም ጉዳያት ትግባረ ምኽሪ ብጽሑፍ ምብርካት እዩ።
- ንሕና መን ኢና?** ንሕና ንውድባትን ሰልፍታትን ዘይንውክል ወለንታውያን ኤርትራውያን ኢና።

ግደ ክኢላታትን ምክራትን ንህንጻት ኤርትራዊ መንግስቲ ኣብ ስደት

ብምሉእ ትሕትና ቐጪ ሓሳባት ንመንግስቲ ኣብ ስደት፡ ንክኢላታትን ምክራትን ኣብ ምዕዋት ምሳና ከማኸሩን ከነጥፉን ይዕድም። ዝለዚ ንክኢላታትን ሰበ ተሞክሮን ዝኸውን ኣካል ክቐውም እዩ።

መሕሰቢ፡ ኣብ ክንዲ ኣ(ውራጃ)ታት ወረጃ መሪጽና ኣሎና

ንመንግስቲ ኣብ ስደት ንቃለስ

ዘልኣለማዊ ዝኸሪ ንስወኣትና

ስቶክሆልም 19th Oct. 2021